

رابطه بین خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده با انگیزه پیشرفت تحصیلی مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه آزاد بندرانزلی^۱

کریم کیاکجوری^۲

طاهر تیزدست^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۱/۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۸

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان است. جامعه آماری مورد نظر این پژوهش، دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر انزلی است. نمونه مورد نظر به روش نمونه‌گیری تصادفی و به تعداد ۲۴۶ نفر می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد است و از پرسشنامه خودکارآمدی شرر و همکاران^۴ (۱۹۸۲)، شادکامی آکسفورد^۵ (۱۹۸۹)، رضایت از زندگی داینر و همکاران^۶ (۱۹۸۵)، حمایت اجتماعی درک شده در دو مقیاس (خانواده و دوستان) پروسیدانو و هلر^۷ (۱۹۸۶)، انگیزش تحصیلی والرند و همکاران^۸ (۱۹۸۹) استفاده گردید. برای سنجش پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و نیز آزمون پیرسون و رگرسیون همزمان از نرم افزار SPSS استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که خودکارآمدی با انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۲۱۸)، رضایت از زندگی با انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۳۱۸)، شادکامی با انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۲۱۹)، حمایت اجتماعی خانواده با انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۱۷۵) و حمایت اجتماعی دوست با انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۱۴۲) رابطه معنی‌داری دارد. یعنی هرچه در دانشجویان رضایت از زندگی، خودکارآمدی، شادکامی و حمایت اجتماعی ادراک شده بالاتری داشته باشند، انگیزش پیشرفت تحصیلی در میان آنها افزایش بیشتری پیدا می‌کند.

کلیدواژه ها: خودکارآمدی؛ شادکامی؛ رضایت از زندگی؛ حمایت اجتماعی درک شده؛ انگیزه پیشرفت تحصیلی

^۱ این مقاله از پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی می باشد.

^۲ - استادیار گروه مدیریت، واحد بندر انزلی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرانزلی، ایران

^۳ - طاهر تیزدست، استادیار گروه روانشناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران. (نویسنده مسئول)

^۴ . Sherer et al

^۵ .Oxford

^۶ . Diener et al

^۷ . Procidano & Heller

^۸ . Vallerand et al

مقدمه

آموزش عالی در هر کشوری یکی از عوامل موثر در پیشرفت آن کشور در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. با توجه به گسترش روزافزون پیشرفت‌های علمی، و گرایش سازمان‌ها و ارگانهای دولتی و خصوصی به جذب افراد متخصص، افراد هر جامعه به سمت دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی روی آورده‌اند (مرادیان، عالی پور و شهنی بیلاق، ۱۳۹۳). عملکرد تحصیلی به عنوان یک معیار کلیدی برای قضاوت در مورد استعداد بالقوه فرد و توانایی‌ها در نظر گرفته می‌شود. بنابراین برای دانشجویان منحصر به فرد برای دستیابی به پیشرفت تحصیلی فشار بیشتری است. پیشرفت تحصیلی توانایی دستیابی به انجام وظایف مدرسه یا دانشگاه است که می‌تواند به طور کلی یا خاص به یک موضوع ویژه تمرکز داشته باشد. پیشرفت تحصیلی به طور کلی نتایج یادگیری دانشجو را نشان می‌دهد و همچنین از موضوعاتی است که از دیدگاه آموزشی و روانشناختی مورد توجه قرار گرفته است (کوالرمانی و اهیروار^۱، ۲۰۱۸). خودکارآمدی علمی یا تحصیلی یک ساختار است که ریشه در تئوری خودکارآمدی دارد. این یک اصطلاح است که نشان می‌دهد که خود کارایی با توجه به رفتارهای تحصیلی ممکن است بر پایایی و عملکرد تحصیلی تأثیر بگذارد. مطالعات متعدد نشان دهنده اهمیت خودکارآمدی تحصیلی بر موفقیت تحصیلی می‌باشد. خودکارآمدی تحصیلی به معنای ادراک فرد از توانمندی خود در یادگیری، حل مسائل و دستیابی به موفقیت‌های تحصیلی است. چهار عامل موثر در خودکارآمدی تحصیلی شامل اطمینان به توانایی خود در انجام موفقیت آمیز تکالیف در کلاس، اطمینان به توانایی خود در انجام موفقیت آمیز تکالیف در بیرون از کلاس، اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در نظام آموزشی و اطمینان به توانایی خود در مدیریت موفقیت آمیز کار، خانواده و نظام آموزشی می‌باشند (صنوبر، ۱۳۹۷؛ اولانی^۲، ۲۰۰۹). دانشجویان با سطوح بالایی از خودکارآمدی بودن احتمال بیشتری در مورد توانایی‌های خود دارند وقتی که با وظایف دشوار مواجه می‌شوند، زیرا آنها آن را به عنوان چالشی و نه راهی برای اجتناب از چنین شرایط دشواری می‌بینند. با این وجود، خودکارآمدی درک شده می‌تواند توانایی دانشجویان را افزایش دهد یا آنها را کاهش دهد. کسانی که توانایی درک خود را قوی می‌دانند قادر به تحلیل مشکلات خود و دستیابی به راه حل‌های بهتر خواهند بود، در حالی که افرادی که دارای خودکارآمدی پایین هستند، در مورد توانایی‌هایشان شک دارند و از ابتکار راه حل‌های موفق، مخصوصاً در شرایط دشوار دوری می‌کنند (عدنان و ال-

^۱ . Kewalramani and Ahirwar

^۲ . Olani

مومنی^۱، ۲۰۱۸). شادکامی^۲ یکی از مفاهیم اساسی در روانشناسی مثبت نگر است که خود یکی از شاخه‌های نوین روانشناسی می‌باشد. روانشناسی مثبت نگر افق تازه‌ای را روی روانشناسان و پژوهشگران گشوده و در این شاخه از روانشناسی به جای تاکید بر شناسایی و مطالعه کمبودهای روانی و کاستی‌های رفتاری و ترمیم یا درمان آنها، به شناخت و ارتقاء وجوه مثبت و نقاط قوت انسان تاکید می‌شود (سنوبر، ۱۳۹۷). شادکامی یکی از متغیرهایی است که مربوط به موفقیت تحصیلی است. با توجه به تحقیقات، افرادی که حس شادمانی بالایی دارند، در عملکرد تحصیلی و پیشرفت تحصیلی بالاتر هستند (کوالرمانی و اهیروار، ۲۰۱۸). علاوه بر شادکامی، رضایت از زندگی^۳ نیز از اهداف تأثیرگذار و مهم زندگی بشمار می‌رود که در مقابل نارضایتی و ناخرسندی قرار می‌گردد و از عناصر رفاه ذهنی هستند و اگر این دو هدف (شادی و رضایت از زندگی) به خوبی در زندگی فرد تأمین نشود یا در دسترس فرد نباشد می‌تواند فرد را در انجام وظایف با مانع انگیزشی یا روانی مواجه سازد. یکی از شاخص‌های بهداشت روانی میزان رضایت از زندگی است. مراد از رضایت زندگی، ارزیابی فرد از زندگی خود، بر اساس معیارهای شخصی خویش و یا همان رضایت ادراک شده است (کاظمی مجد و کاظمی مجد، ۱۳۹۵). رضایت از زندگی به عنوان یک بعد اصلی رفاه ذهنی و شاخص کلیدی سلامت روان و ارتباط قوی با فرآیندهای ذاتی مانند شخصیت و تمایلات شخصی دارد (ساوی^۴، ۲۰۱۲). افراد با رضایت از زندگی تمایل دارند خوشحال باشند (زیل و دهوراپ^۵، ۲۰۱۸).

در سیستم آموزشی مدرن حمایت اجتماعی ادراک شده^۶ به عنوان یک متغیر مربوط به پیشرفت دانشجویان در هر سطح آموزشی مشخص شده است (کوالرمانی و اهیروار، ۲۰۱۸). حمایت اجتماعی درک شده به عنوان یک وضعیت تصور شده است که وقتی احساس فرد خوب تاثیر دارد، و هم زمان می‌تواند بر رفاه ذهنی مثبت تأثیر بگذارد. با این حال، حمایت اجتماعی به عنوان حمایت از خانواده، دوستان، همسایگان و موسساتی که دینامیک روانشناختی را افزایش می‌دهد و کمک به فرد در ابعاد عاطفی، جسمی و شناختی تعریف شده است (گولاکت^۷، ۲۰۱۰). حمایت اجتماعی از طریق منابع مختلف عملکرد تحصیلی دانشجویان را تقویت می‌کند. دریافت حمایت اجتماعی کمک بزرگی به فرد در دوران زندگی دانشگاهی می‌کند و علاوه بر کاهش استرس تحصیلی نیرویی در فرد ایجاد می‌کند

1. Adnan and Al-Momani

2. Happiness.

3. satisfaction with life.

4. Savi

5. Zyl & Dhurup

6. Perceived Social Support.

7. Gülaçt

تا فعالیت‌های درسی را پیگیری کند. از کارکردهای دیگر حمایت اجتماعی جلوگیری از افت تحصیلی و روابط سرد در محیط دانشگاهی است (سبزی خوشنامی، ابادری و قاسم زاده، ۱۳۹۶). با توجه به موارد مذکور سوال اصلی تحقیق این است که آیا بین خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد بندرانزلی رابطه معنی داری وجود دارد؟ در این راستا پژوهش‌های مرتبط با موضوع تحقیق ارائه می‌گردد:

نتایج پژوهش ابوالقاسمی (۱۳۹۰) حاکی از آن است که تاب آوری، خودکارآمدی و رضایت از زندگی در دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی بالا در مقایسه با دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی پایین به طور معناداری بیشتر و استرس آنها کمتر است. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که متغیرهای تاب آوری و استرس مثبت در دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی پایین و تاب آوری در دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی بالا به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی کننده رضایت از زندگی بودند. این یافته‌ها تلویحات ضمنی مهمی درباره آموزش و خدمات مشاوره‌ای برای دانش‌آموزان دارد. نتایج پژوهش صفاری و دیگران (۱۳۹۳) حاکی از آن است که عواملی همچون وضعیت تاهل، سن، مقطع و رشته تحصیلی و همچنین شاخص پیشرفت تحصیلی دارای ارتباط معنی دار با شادکامی بوده، عواملی همچون سن، مقطع و معدل تحصیلی با خودکارآمدی در ارتباط بودند. همچنین همبستگی مثبت و معنی داری بین سه متغیر اصلی مطالعه یعنی شادکامی، خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی یافت گردید. نتیجه گیری: شادکامی و خودکارآمدی در دانشجویان علوم پزشکی به عوامل مختلف دموگرافیک و تحصیلی بستگی دارند که شناخت و تاثیرگذاری بر آنها می‌تواند موجب بهبود عملکرد و سلامت روان دانشجویان گردد. نتایج پژوهش صنوبر (۱۳۹۷) حاکی از آن است که یافته‌ها نشان داد خودکارآمدی تحصیلی، شادکامی و تاب آوری سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر رابطه مثبت و معنادار داشتند. همچنین خودکارآمدی تحصیلی، شادکامی و تاب آوری به طور معناداری توانستند ۱۸/۹ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر را پیش‌بینی کنند که در این پیش‌بینی سهم خودکارآمدی تحصیلی بیشتر از سایر متغیرها بود ($p < 0/05$). نتایج حاکی از اهمیت شادکامی، تاب آوری و خودکارآمدی تحصیلی در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر می‌باشد. بنابراین مشاوران و روانشناسان برای افزایش سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر می‌توانند خودکارآمدی تحصیلی، شادکامی و تاب آوری آنان را از طریق کارگاه‌های آموزشی افزایش دهند. پژوهشی توسط ارجمند قجور و اقبالی (۱۳۹۴)، با هدف مقایسه تاب آوری، حمایت اجتماعی ادراک شده، خودکارآمدی و انگیزه

پیشرفت در دانش آموزان پسر مقطع راهنمایی خانواده‌های طلاق و عادی صورت گرفته است. نتایج نشان داد بین تاب آوری، حمایت اجتماعی ادراک شده، خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت در دانش آموزان پسر مقطع راهنمایی خانواده‌های طلاق و عادی تفاوت معنی داری ($P < 0/001$) وجود دارد و دانش آموزان خانواده‌های طلاق از لحاظ متغیرهای پژوهش در سطح پایین تری در مقایسه با دانش آموزان عادی قرار دارند. در تحقیق میری و دری (۱۳۹۴)، که با عنوان؛ بررسی رابطه خودکارآمدی و هوش هیجانی با انگیزه پیشرفت در دانشجویان صورت گرفته است نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد رابطه مثبت و معنی داری بین خودکارآمدی و نیز مؤلفه‌های خودآگاهی و مهارت اجتماعی با انگیزه پیشرفت تحصیلی وجود دارد. میانگین نمره انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانشجویان مؤنث نسبت به مذکر و میانگین نمره خودکارآمدی در دانشجویان مذکر نسبت به مؤنث بیشتر است؛ ولی از نظر هوش هیجانی در دو گروه تفاوتی مشاهده نشد. همچنین در هیچ کدام از متغیرهای مذکور در رده‌های مختلف سنی و نیز رشته‌های مختلف تحصیلی تفاوتی به دست نیامد. نهایتاً آنها نتیجه گرفتند که همبستگی مثبت و معنی داری بین خودکارآمدی، خودآگاهی و مهارت اجتماعی با انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی دانشجویان مشاهده شده است.

نتایج پژوهش کوالرمانی و اهیروار^۱ در سال (۲۰۱۸) با هدف تاثیر خودکارآمدی، شادکامی و حمایت اجتماعی درک شده بر عملکرد تحصیلی نشان داد که حمایت والدین بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأثیر می‌گذارد، اما در مورد خودکارآمدی، شادکامی، حمایت اجتماعی درک شده از دوستان، نتایج معنی دار نیست. از سوی دیگر، همبستگی مثبت بین خودکفایی، شادی و حمایت اجتماعی درک شده وجود دارد. در تحقیق بُرت^۲ و همکاران در سال (۲۰۱۷) تحت عنوان خودکارآمدی، رضایت و موفقیت تحصیلی؛ نقش میانجی اعتقادات ارزشی مورد انتظار دانش آموزان، شواهد قابل توجهی برای حمایت از اثرات مستقیم اعتقادات خودآمدی بر موفقیت تحصیلی وجود دارد، نتایج نشان داد خودکارآمدی تحصیلی به صورت غیر مستقیم از طریق ارزش‌های مورد انتظار بر موفقیت تاثیر می‌گذارد. همچنین خودکارآمدی تحصیلی به صورت غیر مستقیم بر رضایت دانش آموزان از طریق برآوردن ارزش‌های مورد انتظار تاثیر معناداری می‌گذارد. اعتقادات ارزشی مورد انتظار اثر مستقیم مثبت و معناداری بر موفقیت- رضایت دانش آموزان داشت. نتایج پژوهش صنوبر آکانی و اوداران^۳ (۲۰۱۸) حاکی از آن است که تنها سازگاری

^۱ . Kewalramani and Ahirwar

^۲ . Betoret et al

^۳ hAkanni & Oduaran

دانشگاهی به طور معناداری میان رابطه حمایت اجتماعی درک شده و رضایت از زندگی میانجی گری کرد. شبکه‌های حمایت اجتماعی از اعضای خانواده و اعضای هیات علمی ممکن است ارتباط رضایت زندگی با سازگاری دانشگاهی سال اول را افزایش دهند. نتایج پژوهش زیل و دهوراپ^۱ (۲۰۱۸) حاکی از آن است که خودکارآمدی و ارتباط آن با رضایت از زندگی و شادکامی در دانشجویان دانشگاه انجام دادند. این مطالعه به بررسی ارتباط بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی و شادکامی در میان دانشجویان دانشگاهی در آفریقای جنوبی است نمونه ۳۳۴ دانشجوی بود. دانشجویان مقیاس خودکارآمدی عمومی، رضایت از زندگی و شادکامی ذهنی را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از رویکرد رگرسیون برای پیش بینی رضایت دانشجویان از زندگی و شادکامی از خود کارآمدی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که نمره خودکارآمدی بالاتر برای پیش بینی هر دو رضایت بالاتر از زندگی و شادی وجود دارد در هر دو جنس مردان و زنان، به نظر می‌رسد که خودکارآمدی رضایت از زندگی و شادکامی را به طور کامل تسهیل می‌کند.

لی^۲، هان^۳، وانگ^۴، سان^۵ و چنگ^۶ (۲۰۱۸) تحقیقی تحت عنوان چگونه حمایت اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی و خستگی عاطفی دانشجویان دانشگاه تأثیر می‌گذارد با نقش میانجی از اعتماد به نفس انجام داده است. این پژوهش نشان می‌دهد که بهبود کیفیت زندگی دانشجویان، نگرانی عمده برای موسسات آموزشی است. در این مطالعه با استفاده از نمونه ۲۶۲ دانشجوی دانشگاه (میانگین سن ۱۹-۲۵ سال) در چین، این مطالعه نقش میانجی گری اعتماد به نفس در روابط بین حمایت اجتماعی و پیشرفت تحصیلی و بین حمایت اجتماعی و خستگی عاطفی را بررسی شده است. دانش آموزان نمونه پرسشنامه‌های طراحی شده ما برای ارزیابی حمایت اجتماعی درک شده، عزت نفس، موفقیت تحصیلی و خستگی عاطفی را تکمیل کردند. نتایج تجزیه و تحلیل مسیر نشان می‌دهد که عزت نفس به طور کلی میان حمایت اجتماعی و پیشرفت تحصیلی و ارتباط بین حمایت اجتماعی و خستگی عاطفی رابطه متقابل برقرار می‌کند.

با توجه به بررسی‌های انجام شده محقق به دنبال بررسی فرضیه‌های زیر می‌باشد:

- بین خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.

1. Zyl & Dhurup

2. Li

3. Han

4. Wang

5. Sun

6. Cheng

- بین شادکامی و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.
- بین حمایت اجتماعی درک شده و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.
- بین رضایت از زندگی و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.

روش

جامعه آماری این تحقیق، دانشجویان دانشگاه آزاد انزلی است. که تعداد مجموعه دانشجویان دانشگاه آزاد انزلی ۳۵۰۰ نفر می‌باشد؛ نمونه مورد نظر به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب گردید. برای تعیین حجم نمونه در این تحقیق از جدول مورگان استفاده شده است که تعداد نمونه برای جامعه با فراوانی ۳۵۰۰ نفر، ۲۴۶ نفر تعیین شد. در پژوهش حاضر از پرسشنامه استاندارد به عنوان ابزار گردآوری اطلاعات استفاده شده است. روش گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر، به دو شیوه اسنادی (کتابخانه ای) و میدانی است. بنابراین در این تحقیق در مرحله اول تجزیه و تحلیل داده ها، با استفاده از روش‌های آمار توصیفی به بیان خواص نمونه مورد مطالعه پرداخته می‌شود. گام بعدی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده از تکنیک‌های آمار استنباطی و روش‌های ماتریس همبستگی پیرسون و روش رگرسیون می‌باشد. در پژوهش حاضر از نرم افزار SPSS 20 انجام جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده می‌شود.

یافته

جهت تحلیل داده‌ها ابتدا آمار توصیفی متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت؛ سپس با استفاده از آزمون‌های آمار استنباطی فرضیه‌های تحقیق بررسی شده است. در خصوص نرمال بودن توزیع داده‌ها با توجه به بالا بودن حجم نمونه (بالای ۳۰ نفر) بر اساس قضیه حد مرکزی می‌توان تضمین کرد که آزمون‌های پارامتریک مورد استفاده قرار گیرد (کیاکجوری و کیاکجوری، ۱۳۹۵، ۳۴۷). قبل از پرداختن به آزمون فرضیات تحقیق، لازم است به بررسی آمار توصیفی مرتبط با متغیرها و فرضیه‌های تحقیق پرداخته شود، لذا در این قسمت در جدول ۱ شاخص آمار توصیفی متغیرهای مورد مطالعه گزارش شده است.

جدول ۱- نتایج آمار توصیفی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
انگیزش پیشرفت تحصیلی	۲۴۶	۱۸۰/۶۷۰۷	۹/۷۰۰۹۰	۱۲۵/۰۰	۱۸۱/۰۰
خودکارآمدی	۲۴۶	۸۴/۳۳۳۳	۱/۴۰۳۵۹	۷۴/۰۰	۸۵/۰۰
شادکامی	۲۴۶	۱۱۵/۰۴۴۷	۲/۰۲۶۸۷	۹۶/۰۰	۱۱۶/۰۰
رضایت از زندگی	۲۴۶	۲۷/۰۸۱۳	۲/۱۸۹۳۸	۲۰/۰۰	۳۵/۰۰
حمایت اجتماعی خانواده	۲۴۶	۱۹/۳۶۵۹	۱/۳۲۶۴۵	۱۴/۰۰	۲۰/۰۰
حمایت اجتماعی دوست	۲۴۶	۱۹/۶۷۰۷	۱/۰۵۰۴۲	۱۲/۰۰	۲۰/۰۰
کل	۲۴۶				

در این قسمت نتایج حاصل از بررسی فرضیه‌های تحقیق، براساس ماتریس همبستگی پیرسون و روش رگرسیون گزارش می‌شود.

جدول ۲- ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی، حمایت اجتماعی درک شده با انگیزش پیشرفت تحصیلی

متغیرها	انگیزش پیشرفت تحصیلی
انگیزش پیشرفت تحصیلی	۱
خودکارآمدی	۰/۴۶۳**
شادکامی	۰/۴۹۵**
رضایت از زندگی	۰/۴۶۱**
حمایت اجتماعی خانواده	۰/۴۲۰**
حمایت اجتماعی دوست	۰/۳۱۴**

**معنی داری در سطح ۰/۰۱

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین رضایت از زندگی با انگیزش پیشرفت تحصیلی ($r=0/461$)، بین خودکارآمدی با انگیزش پیشرفت تحصیلی ($r=0/463$)، بین شادکامی و انگیزش پیشرفت تحصیلی ($r=0/495$)، بین حمایت اجتماعی خانواده و انگیزش پیشرفت تحصیلی ($r=0/420$) و بین حمایت اجتماعی دوستان و انگیزش پیشرفت تحصیلی ($r=0/314$) در سطح ($P < 0/01$) ضریب همبستگی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی با افزایش هر کدام از متغیرهای خودکارآمدی، رضایت از زندگی، شادکامی و حمایت اجتماعی درک شده متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی در میان دانشجویان افزایش پیدا می‌کند.

با توجه به اینکه در پژوهش حاضر فرض شده است تمامی متغیرهای خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده بر انگیزش پیشرفت تحصیلی تأثیر دارند، در جداول زیر نتایج رگرسیون چندگانه همزمان گزارش شده است.

جدول ۳- خلاصه مدل رگرسیون جهت تبیین انگیزش پیشرفت تحصیلی از طریق متغیرهای پیش بین

مدل	ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد	دوربین-واستون
۱	۰/۷۰۹	۰/۵۰۳	۰/۴۹۳	۶/۹۰۸۹۸	۱/۵۹۰

با توجه به جدول ۳ ضریب همبستگی چندگانه متغیرهای خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده با انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۷۰۹) می باشد. این چهار متغیر در مجموع (۰/۵۰۳) توانسته حدود ۵۰/۳٪ از تغییرات انگیزش پیشرفت تحصیلی را پیش بینی می کنند. در جدول ۳-۴ نتایج تحلیل واریانس مدل برای بررسی توانایی پیش بینی متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی از روی چهار متغیر پیش بین خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده گزارش شده است.

جدول ۴- آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیری برای پیش بینی انگیزش پیشرفت تحصیلی از طریق متغیرهای پیش بین

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آزمون F	سطح معناداری
رگرسیون	۱۱۶۰۰/۱۵۹	۵	۲۳۲۰/۰۳۲	۴۸/۶۰۳	۰/۰۰۰
باقیمانده	۱۱۴۵۶/۱۷۰	۲۴۰	۴۷/۷۳۴		
جمع کل	۲۳۰۵۶/۳۲۹	۲۴۵			

با توجه به جدول ۴ نتایج آماره $F=48/603$ در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار می باشد. بنابراین می توان نتیجه گرفت متغیرهای پیش بین (خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده) توانایی پیش بینی متغیر ملاک یعنی انگیزش پیشرفت تحصیلی را دارند. در جدول ۳-۵ ضرایب استاندارد شده و استاندارد نشده رگرسیون گزارش شده اند.

جدول ۵- ضرایب متغیرهای پیش بین با استفاده از روش تحلیل رگرسیون به شیوه ورود همزمان

سطح معناداری	T آزمون	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده		مدل
			خطای استاندارد	ضریب (B)	
۰/۰۰۱	-۵/۹۶۶		۳۲/۳۳۰	-۱۹۲/۸۷۵	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۴/۱۵۴	۰/۲۱۸	۰/۳۶۲	۱/۵۰۴	خودکارآمدی
۰/۰۰۰	۸/۲۴۲	۰/۳۸۱	۰/۲۰۵	۱/۶۸۸	رضایت از زندگی
۰/۰۰۰	۳/۹۰۹	۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۱/۰۴۶	شادکامی
۰/۰۰۱	۳/۲۴۴	۰/۱۷۵	۰/۳۹۴	۱/۲۸۰	حمایت خانواده
۰/۰۰۳	۲/۹۶۶	۰/۱۴۲	۰/۴۴۴	۱/۳۱۶	حمایت دوست

با توجه به جدول ۵ اثر خودکارآمدی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۲۱۸) در سطح ۰/۰۰۰ مثبت و معنی دار می‌باشد. اثر رضایت از زندگی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۳۸۱) نیز مثبت و در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار می‌باشد. اثر شادکامی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۲۱۹) نیز مثبت و در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار می‌باشد. اثر حمایت اجتماعی خانواده بر انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۱۷۵) نیز مثبت و در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می‌باشد و اثر حمایت اجتماعی دوست بر انگیزش پیشرفت تحصیلی (۰/۱۴۲) نیز مثبت و در سطح ۰/۰۰۳ معنی دار می‌باشد. بنابراین با توجه به نتایج جدول ۳-۵ متغیرهای رضایت از زندگی، خودکارآمدی، شادکامی و حمایت اجتماعی درک شده به طور معنی داری با انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه دارد. یعنی هرچه درک دانشجویان رضایت از زندگی، خودکارآمدی، شادکامی و حمایت اجتماعی ادراک شده بالاتری داشته باشد انگیزش پیشرفت تحصیلی در میان آنها افزایش پیدا می‌کند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر، تعیین میزان تأثیر خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد بندرانزلی است. داده‌های این تحقیق از دانشجویان دانشگاه آزاد بندرانزلی گردآوری شده است و با استفاده از نرم افزار SPSS-24 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین نتایج پژوهش حاکی از آن بودند که متغیر خودکارآمدی، شادکامی، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی درک شده انگیزش پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد بندرانزلی، رابطه مثبتی دارد. انگیزه را می‌توان به عنوان عامل نیرو دهنده، هدایت کننده

و نگهدارنده رفتار تعریف کرد. منظور از انگیزه پیشرفت، میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت هایی است که موفقیت در آنها به کوشش و توانایی های فرد بستگی دارد. تبیین این یافته ها می توان گفت، انگیزه پیشرفت تحصیلی در انجام تکالیف پر مسئولیت، درگیری برای حل مشکلات و تحمل خطرات متوسط محیط آموزش نقش مهمی دارد. در واقع افرادی که انگیزه پیشرفت تحصیلی در آنها بالاست، علاقه مند به برتری، به خاطر برتری هستند و نه به خاطر پاداشی که بدنبال دارد. در حقیقت داشتن انگیزه موجب می شود که دانشجویان مطالب را آسان تر و بهتر یاد بگیرند و تلاش آنان بازدهی بیشتری داشته باشد.

نتایج پژوهش نشان داد که بین متغیر رضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی افرادی که رضایت از زندگی بالاتری دارند از سبک های مقابله ای موثرتر و مناسب تر استفاده می کنند، عواطف و احساسات عمیق تری را تجربه می کنند و از سلامت عمومی بالاتری برخوردارند و در نتیجه در تحصیل موفق ترند. در این راستا نتایج پژوهش کیخسروی بیگ زاده و دیگران (۱۳۹۴) حاکی از آن بود که، همبستگی مثبت و معنادار بین مولفه های حمایت اجتماعی و رضایت از زندگی با شادکامی را نشان داد. از بین مولفه های حمایت اجتماعی، حمایت خانواده و دوستان و همچنین رضایت از زندگی، شادکامی را به صورت مثبت و معنی دار پیش بینی کرد. بالا بودن حمایت اجتماعی و رضایت از زندگی در سالمندان می تواند باعث افزایش شادکامی در این افراد شود. میزان حمایت هایی که سالمندان از خانواده و دوستان خود دریافت می کنند و همچنین میزان رضایت از زندگی، می تواند میزان شادکامی آن ها را پیش بینی کند. همچنین نتایج تحقیق کربد^۱ و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند که تنها دستیابی آموزش مادران به عنوان میانجی ارتباط بین پیشرفت تحصیلی و رضایت از زندگی دانش آموزان عمل می کند. ارتباط بین پیشرفت تحصیلی و رضایت از زندگی تنها در گروهی از دانش آموزانی که مادران آنها یکسان و یا آموزش عالی (حداقل دیپلم دبیرستان) مانند فرزندان خود کشف شده است. با این حال، دستیابی آموزش پدران، به عنوان میانجی ارتباط معناداری نبود.

بین متغیر خودکارآمدی و انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. خودکارآمدی تحصیلی به قضاوت فرد راجع به توانایی اش برای انجام انواع تکالیف آموزشی طرح شده، گفته می شود. دانشجویان با کارآمدی تحصیلی بالا در مقایسه با دانشجویان با کارآمدی

۱. Crede

تحصیلی پایین تر، اطمینان بیشتری دارند که بتوانند تکالیف آموزشی را انجام دهند. سطوح بالاتر خودکارآمدی تحصیلی، به میانگین نمرات بالاتر و پایداری برای تکمیل تکالیف منجر می شود. دانشجویان با کارآمدی تحصیلی بالا، عملکرد و سازگاری تحصیلی بهتری نیز دارند. در این راستا نتایج تحقیق پریشانی و عبدی زرین (۱۳۹۳) نشان دادند که سبک‌های فرزندپروری، هوش هیجانی و خودکارآمدی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی نوجوانان موثر می‌باشد که مشاوران و نیز والدین نقش بسزایی در زمینه افزایش انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارند. همچنین نتایج کوالرمانی و اهیروار^۱ (۲۰۱۸) نشان داد که حمایت والدین بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأثیر می گذارد، اما در مورد خودکارآمدی، شادکامی، حمایت اجتماعی درک شده از دوستان، نتایج معنی دار نیست. از سوی دیگر، همبستگی مثبت بین خودکفایی، شادی و حمایت اجتماعی درک شده وجود دارد که نشان می‌دهد که مشکل با هر یک از متغیر مشکلات را برای دو نفر دیگر ایجاد می‌کند.

بین متغیر شادکامی و انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. شادکامی برای رشد فردی و روانی لازم است، زیرا شادکامی به فرد کمک می‌کند که با فشار روحی مقابله کند. بدون شادکامی در زندگی کمتر امکان دستیابی به موفقیت و پیشرفت فراهم می‌شود. با شادکامی زندگی شخص دگرگون می‌گردد و معنای زندگی ظاهر می‌شود. در این راستا نتایج تحقیق یانگ^۲ و همکاران (۲۰۱۸) حاکی از آن بود که الف) پیشرفت تحصیلی پیش بینی کننده مثبت سلامت ذهنی در مدرسه بود.

همچنین بین متغیر حمایت اجتماعی ادراک شده و انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که افرادی که از حمایت اجتماعی بیشتری برخوردار باشند از خودکارآمدی بالایی برخوردار خواهند بود و محیط خانواده و دوستان در بالا و پایین بودن خودکارآمدی افراد می‌توانند مؤثر باشند یعنی هرچقدر دانشجویان از طرف این گروه‌ها حمایت بشوند، بهتر می‌توانند در مورد توانایی‌های خود اطمینان به دست بیاورند. حمایت اجتماعی می‌تواند از طرق مختلفی چون دادن تشویق و تنبیه‌ها هنگام درگیر بودن در فعالیت‌ها بر میزان خود کارآمدی تحصیلی فرد اثر بگذارد. پسخوراند دریافت شده از دیگران و میزان اطمینان بخشی دریافت شده از دیگران راجع به میزان توانایی فرد برای انجام فعالیت‌های تحصیلی،

1. Kewalramani & Ahirwar

2. Yang

می تواند میزان خودکارآمدی تحصیلی فرد را بالا ببرد و بر باور فرد راجع به میزان توانایی اش برای انجام فعالیت های تحصیلی، کنترل و تسلط بر آنها اثر گذارد. در این راستا نتایج تحقیق سبزی خوشنامی و همکاران در سال (۱۳۹۶) نشان دادند که ضریب همبستگی نشان داد بین متغیرهای حمایت اجتماعی و تجربه دوره تحصیلی و تمام ابعاد آنها با عملکرد تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد. در رگرسیون چند متغیره مدل استخراجی ۲۰ درصد متغیر وابسته را تبیین کرد و ۸۰ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط عوامل دیگر قابل تبیین است. ضرایب رگرسیونی نشان داد متغیرهای حمایت اجتماعی و تجربه دوره تحصیلی در ارتباط با متغیر وابسته معنی دار می باشند و حمایت اجتماعی با ضریب بتای (۰/۱۵) تأثیر بیشتری بر عملکرد تحصیلی دارد. می توان نتیجه گرفت، متغیر حمایت اجتماعی بیشتر تأثیر را بر عملکرد تحصیلی داشت عملکرد مثبت منابع حمایتی منجر به کاهش فشارها و تنش های محیط دانشگاهی، خوابگاهی و... خواهد شد که این امر به صورت مستقیم و غیرمستقیم عملکرد تحصیلی دانشجویان را ارتقاء می دهد. همچنین نتایج تحقیق لی و همکاران در سال (۲۰۱۸) نشان دادند که عزت نفس به طور کلی میان حمایت اجتماعی و پیشرفت تحصیلی و ارتباط بین حمایت اجتماعی و خستگی عاطفی رابطه متقابل برقرار می کند. در راستای نتایج بدست آمده می توان پیشنهاد داد که در دانشگاه ها، دوره های آموزشی جهت خودباوری و رشد باورهای خودکارآمدی تحصیلی با توجه به تفاوت های فردی دانشجویان برگزار شود. می توان با استفاده از آموزش های مناسب برای ارتقای عوامل موثر بر رشد باورهای خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان بهره برد. در این راستا اساتید می توانند با تعامل مثبت با دانشجویان، زمینه رشد عواطف مثبت به ویژه خودکارآمدی تحصیلی را در آنان به وجود آورند. با توجه به نتایج این پژوهش به اساتید پیشنهاد می شود به منظور جلوگیری از کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان، از افرادی که به دلایل مختلف، خود کارآمدی تحصیلی پایینی دارند، حمایت کنند. افراد ناامید و بدبین نسبت به فرآیند یادگیری را شناسایی کنند و امیدواری آنها را نسبت به نتایج تحصیلی شان را بالا ببرند، زیرا این عوامل طبق بررسی های این پژوهش از عوامل مهم در ضعف سازگاری اجتماعی می شود. با توجه به اینکه آموزش مهارت های اجتماعی باعث افزایش کارایی درون فردی و کاهش انزوای اجتماعی می شود. در نظام حمایت اجتماعی فرد حمایت لازم از قبیل خانواده و دوستان داشته باشد که بتواند فرد را در توانایی مقابله با فشارهای روانی و داشتن رفتار سازگار کمک نماید.

کتابنامه

- ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۰). ارتباط تاب آوری، استرس و خودکارآمدی با رضایت از زندگی در دانش آموزان دارای پیشرفت تحصیلی بالا و پایین. مطالعات روان شناختی، دوره ۷، شماره ۳، صفحات ۱۳۱-۱۵۱.
- ارجمند قجور، کیومرث و اقبالی، علی. (۱۳۹۴). مقایسه تاب آوری، حمایت اجتماعی ادراک شده، خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت در دانش آموزان پسر مقطع راهنمایی خانواده‌های طلاق و عادی. دوره ۴، شماره ۱۰؛ صفحات ۹۷-۱۱۸.
- پیشانی، نیره؛ عبدی زرین، سهراب. (۱۳۹۳). بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری، هوش هیجانی و خودکارآمدی با انگیزش پیشرفت تحصیلی پسرا شدن رعایتش دبیرستانی اصفهان. فصلنامه علوم رفتاری، دوره ۶، شماره ۱۹، صفحات ۳۳-۵۴.
- سبزی خوشنامی، محمد؛ اباذری، زینب؛ قاسم زاده، داوود. (۱۳۹۶). بررسی رابطه حمایت اجتماعی و تجربه دوره تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته‌های توان‌بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی تهران در سال تحصیلی ۹۴-۹۵. فصلنامه علمی پژوهشی آموزش عالی ایران؛ سال ۸، شماره ۳، صفحات ۱۳۷-۱۵۵.
- سفاری، محسن؛ سنایی نسب، هرمز؛ رشیدی جهان، حجت؛ پورتقی، غلامحسین؛ پاکپور حاجی آقا، امیر. (۱۳۹۳). شادکامی، خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان. مجله ی توسعه ی آموزش در علوم پزشکی، دوره ۷، شماره ۱۳، صفحات ۴۵-۵۶.
- سنوبر، علی. (۱۳۹۷). رابطه شادکامی، تاب آوری و خودکارآمدی تحصیلی با سازگاری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه دهم. فصلنامه جامعه شناسی آموزش و پرورش، شماره ۸، صفحات ۱-۱۵.
- کاظمی مجد، زهرا؛ کاظمی مجد، سمیه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری و شادکامی با در نظر گرفتن رضایت از زندگی دبیران متوسطه ی شهرستان آزادشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۴. فصلنامه پویش در آموزش علوم تربیتی و مشاوره، دوره دوم، شماره ۲، صفحات ۹۲-۱۱۰.
- کیاکجوری، داود و کیاکجوری، کریم. (۱۳۹۵)، مبانی نظری و علمی پژوهش در مدیریت، تهران: انتشارات مهربان.
- کیخسروی بیگ زاده، زهره؛ میدخت رضایی، آذر؛ خالویی، یعقوب؛ (۱۳۹۴)، رابطه حمایت اجتماعی و رضایت از زندگی با شادکامی در سالمندان ساکن منازل شخصی شهر شیراز؛ دوره ۱۰، شماره ۲، صفحات ۱۷۲-۱۷۹.
- مرادیان، جلال؛ عالی پور، سیروس؛ شهینی بیلاق، منیجه. (۱۳۹۳). رابطه علی بین سبک‌های فرزندپروری و عملکرد تحصیلی با واسطه خودکارآمدی تحصیلی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان. فصلنامه روانشناسی خانواده، دوره ۱، شماره ۱، صفحات ۶۳-۷۴.
- میری، محمدرضا و دری، غلامرضا. (۱۳۹۴)، بررسی رابطه خودکارآمدی و هوش هیجانی با انگیزه پیشرفت در دانشجویان. جلد ۱۱ شماره ۲ صفحات ۲۵۸-۲۶۶.

Akanni, A. Y., Al-Momani, A. (2018). Perceived Self-Efficacy and Academic Achievement among Jordanian Students. *Trends Tech Sci Res*, 3(1).

Akanni, A. A., & Oduaran, C. A. (2018). Perceived social support and life satisfaction among freshmen: Mediating roles of academic self-efficacy and academic adjustment. *Journal of Psychology in Africa*, 28(2), 89–93 <https://doi.org/10.1080/14330237.2018.1454582>.

Betoret, F. D., Roselló, L. A., Artiga, A. G., (2017), Self-Efficacy, Satisfaction, and Academic Achievement: The Mediator Role of Students' Expectancy-Value Beliefs, doi: 10.3389/fpsyg.2017.01193.

Crede, J., Wirthwein, L., McElvany, N., Steinmayr, R. (2015). Adolescents academic achievement and life satisfaction: the role of parents education. doi: 10.3389/fpsyg.2015.00052.

Gülaç, F. (2010). The effect of perceived social support on subjective well-being. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2.

Kewalramani, S., Ahirwar, S.H. (2018). Effect of Self-Efficacy, Happiness and Perceived Social Support on Academic Performance. *The International Journal of Indian Psychology*, Volume 6, Issue 1.

Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., Cheng, Z. (2018). How social support influences university students' academic achievement and emotional exhaustion: The mediating role of self-esteem. *Learning and Individual Differences*, Volume 61., <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2017.11.016>.

Olani, A. (2009). Predicting First Year University Students' Academic Success. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 7(3), 1053-1072.

Savi, F. (2012). The Relationship between the Self-efficacy and Life Satisfaction of Young Adults. *International Education Studies*, Vol. 5, No. 6.

Yang, Q., Tian, L., Huebner, E.S., Zhu, X. (2018). Relations among academic achievement, self-esteem, and subjective well-being in school among elementary school students: A longitudinal mediation model. *School Psychology Quarterly*, DOI:10.1037/spq0000292.

Zyl, Y. V., Dhurup, M. (2018). Self-efficacy and its relationship with satisfaction with life and happiness among university students. *Journal of Psychology in Africa*, Vol. 28, No. 5.

The Relationship between Self-Efficacy, Happiness, Life Satisfaction and Perceived Social Support with Motivation of Academic Achievement: Students of Bandar Anzali Azad University

Karim Kia Kojouri,

Taher Tizdast

Abstract

The purpose of this research is to investigate the relationship between self-efficacy, happiness, life satisfaction and perceived social support with students' academic achievement motivation. Random sampling method is employed, involving 246 people. The data collection tool is a valid questionnaire. Using questionnaires of self-efficacy presented by Sherer et al (1982), happiness Oxford (1989), life satisfaction of Diener et al. (1985), perceived social support (family and friends) by Prosidano and Heller (1986) and achievement motivation by Wallerand et al (1989). Cronbach's alpha was used to measure reliability. Descriptive statistics as well as Pearson test and simultaneous regression of SPSS software were used to analyze the data. The results showed that self-efficacy with achievement motivation (0.218), life satisfaction with achievement motivation (0.318), happiness with achievement motivation (0.219), family social support with achievement motivation (0.175) 0), and friendly social support has a significant relationship with academic achievement motivation (0.142). In other words, the higher the students' life satisfaction, self-efficacy, happiness, and perceived social support, the greater the motivation for academic achievement among them.

Keywords: Self-efficacy, Happiness, Life satisfaction, Perceived social support, Motivation for academic achievement